

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Dokazování ve správním řízení

Předkládá: Nikola Hanušová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Petr Triner, MBA

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Nikola HANUŠOVÁ**
Osobní číslo: **R16B0029P**
Studijní program: **B6804 Právní specializace**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Téma práce: **Dokazování ve správním řízení**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Správní řízení
3. Dokazování
4. Důkazní prostředky
5. Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Petr Triner**
Katedra veřejné správy

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2018**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2019**

V Plzni dne 13. března 2019

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila všechny prameny a potřebné odkazy na citace, dle autorského zákona a obecných zvyklostí, z nichž jsem pro svou práci čerpala, a to způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, březen, 2019

.....

Nikola Hanušová

Poděkování

Děkuji vedoucímu své bakalářské práce, JUDr. Petrovi Trinerovi, MBA, za vstřícný přístup, za odborné vedení a též za poskytnuté rady a podnětné připomínky při zpracování této práce.

Obsah

Úvod	7
1 Správní řízení.....	9
1.1 Pojem správního řízení	9
1.2 Historie právní úpravy	10
1.3 Správní řízení obecné a zvláštní	10
1.4 Subjekty	11
1.4.1 Správní orgány.....	11
1.4.2 Účastníci řízení.....	13
1.5 Základní zásady	14
1.5.1 Zásada zákonnosti	15
1.5.2 Zásada zákazu zneužití správního uvážení.....	16
1.5.3 Zásada ochrany práv nabytých v dobré víře.....	16
1.5.4 Zásada proporcionality	18
1.5.5 Zásada ochrany veřejného zájmu	18
1.5.6 Zásada individuálního posouzení každé věci.....	19
1.5.7 Zásada projednací	20
1.5.8 Zásada koncentrace	20
1.5.9 Zásada spravedlivého procesu	21
1.5.10 Zásada materiální pravdy	22
1.5.11 Zásada rychlosti.....	22
1.5.12 Zásada hospodárnosti.....	23
1.5.13 Zásada písemnosti	24
1.5.14 Zásada ústnosti	24
2 Dokazování.....	27
2.1 Důkaz x důkazní prostředek	28
2.2 Povinnost označit důkazy.....	28
2.3 Neakceptování důkazního návrhu	29
2.4 Opomenuté důkazy	30
2.5 Nepřípustné důkazy	31
3 Důkazní prostředky.....	32
3.1 Důkaz listinou	32
3.1.1 Důkaz veřejnou listinou	33

3.1.2	Důkaz soukromou listinou	34
3.1.3	Důkaz cizojazyčnou listinou.....	34
3.2	Důkaz ohledáním	35
3.3	Důkaz svědeckou výpovědí	37
3.3.1	Svědék.....	37
3.3.2	Věrohodnost výpovědi.....	39
3.3.3	Povinnost mlčenlivosti.....	39
3.3.4	Odepření výpovědi.....	40
3.3.5	Svědečné	41
3.4	Důkaz znaleckým posudkem	42
3.4.1	Znalec	42
3.4.2	Znalecký posudek	43
3.4.3	Lhůta pro vypracování znaleckého posudku.....	43
3.4.4	Znalečné.....	44
3.5	Další důkazní prostředky.....	44
3.5.1	Důkaz fotografií.....	44
3.5.2	Důkaz audiozáznamem	45
3.5.3	Důkaz z průmyslových kamer a kamerových systémů.....	45
4	Závěr	46
5	Resume	47
6	Seznam zkratk	48
7	Seznam použité literatury a pramenů	49

Úvod

Předmětem této bakalářské práce je pojednání o problematice dokazování ve správním řízení za subsidiárního využití zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, za současného vytvoření uceleného popisu problematiky dokazování a následně jednotlivých důkazních prostředků, využívaných v procesu správního řízení.

První část práce charakterizuje správní řízení a jeho vývoj v historickém kontextu. V dostatečném rozsahu, nezbytném pro potřeby porozumění následným souvislostem, jsou zde též blíže charakterizovány jednotlivé subjekty správního řízení. Následně je v ní uveden a blíže specifikován výčet hlavních zásad, jejichž dodržování je nedílnou podmínkou korektnosti samotného správního řízení. Jedná se jak o zásady činnosti správních orgánů, tak rovněž i o zásady procesu správního řízení.

Následná druhá část se vztahuje již k samotnému dokazování ve správním řízení. Procesu nezbytnému ke zjištění skutečného stavu věci. Jedná se o postup správního orgánu, jehož hlavním úkolem je řádné prokázání, či případné opodstatněné vyvrácení určitých rozhodných skutečností. V rámci této kapitoly dochází rovněž k objasnění problematiky opomenutých a nepřipustných důkazů.

Navazující třetí část je zaměřena na důkazní prostředky jednotlivě vymezené v demonstrativním výčtu SpŘ. Podrobně specifikovány jsou v ní tedy důkazy provedené na základě listiny, ohledání, svědecké výpovědi či znaleckého posudku. Avšak vzhledem k tomu, že k procesu dokazování lze použít v podstatě každého relevantního důkazního prostředku, na jehož základě náleží správnímu orgánu způsobilost zjistit či objasnit skutečný stav posuzované věci, je závěr této kapitoly věnovaný dalším, zákonem přímo neformulovaným důkazním prostředkům.

Vzhledem k existenci již velice důkladně zpracovaného teoretického rozboru jednotlivých důkazních prostředků v komentářích správního řádu a též v příslušné literatuře je tato práce podložena převážně soudní judikaturou, a to zejména judikaturou Nejvyššího správního soudu. Tato práce tedy pojednává spíše o konkrétních interpretacích práva v procesu jeho autoritativní aplikace.

Cílem této práce je vytvoření komplexního a uceleného popisu problematiky dokazování v rámci správního řízení, a to včetně podrobného popisu jednotlivých důkazních prostředků. Závěr práce je rovněž věnovaný sumarizaci hlavních poznatků získaných v průběhu naplnění cíle bakalářské práce.

1 Správní řízení

1.1 Pojem správního řízení

„Správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.“¹

Z tohoto ustanovení správního řádu vyplývá, že se jedná o procesními normami upravený postup autoritativní aplikace správního práva, prostřednictvím správních orgánů k tomu určených, jehož hlavním účelem je zpravidla vydání deklaratorního nebo konstitutivního individuálního správního aktu. Těmito akty vznikají, pozměňují se, nebo zanikají práva či povinnosti, nebo příslušné správní orgány deklarují neexistenci těchto práv a povinností jmenovitě určených osob.

Obecně lze říci, že správní řízení je nutno chápat materiálně. O správní řízení se jedná, splňuje-li náležitým způsobem správním řádem definované znaky.

Správní řízení se ze samotné podstaty věci vždy bude týkat výhradně takových záležitostí, ve kterých správní orgán autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech každého zúčastněného subjektu, přičemž subjekt, o jehož právech nebo povinnostech rozhoduje orgán veřejné moci, není v rovnoprávném postavení s tímto orgánem a obsah rozhodnutí správního orgánu není závislý na vůli subjektu.²

Správní řízení je procesem aplikace správního práva hmotného a zároveň přispívá k jeho zdokonalování se. V praxi často dochází k situaci, kdy během procesu aplikace vyjde najevo, že některé z hmotněprávních norem obsahují vadu. A to jak vadu v podobě jejich vnitřních rozporů se souvisejícími právními předpisy, tak jejich rozpor s jinými právními úpravami. K jejich odhalení dochází až v průběhu procesu aplikace správního práva, a následně bývají akceptovány a specifikovány v podobě soudní judikatury. S odhalenými nedostatky už se poté musejí jednotlivě vypořádat legislativní orgány.

¹ viz § 9 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 24. 6. 2004, uveřejněný ve Sbírce zákonů v částce č. 174/2004 dne 24. 9. 2004, účinný ode dne 1. 1. 2006, ISSN 1211-1244 (dále jen jako „zákon č. 500/2004 Sb.“).

² viz náleží Ústavního soudu ČR ze dne 25.11.1993 sp.zn. II ÚS 75/1993

Pojem správního řízení je definován na straně první svými subjekty a na straně druhé svým obsahem. Jedná se o postup vedený správním orgánem, který je zpravidla zahajován na písemnou žádost, doručovanou správnímu úřadu, nebo přímo z moci úřední správním orgánem samotným.

1.2 Historie právní úpravy

K první kodifikaci správního řízení na našem území došlo již v rámci vládního nařízení č. 8/1928 Sb. O řízení ve věcech náležících do působnosti politických úřadů (správním řízení), ze dne 13. 1. 1928. Prostřednictvím tohoto nařízení tak došlo ke sjednocení mnoha procesů z jednotlivých právních předpisů. Později však následovalo jeho zrušení a bylo nahrazeno za nová vládní nařízení č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních a č. 91/1960 Sb., o správním řízení.³

Následně po něm byl vydán zákon o správním řízení č. 71/1967 Sb. Ten, z hlediska působnosti, upravoval základní zásady činnosti orgánů státní správy či národních výborů. Následkem vydání souvisejících zvláštních zákonů, vydaných po roce 1989, již jeho působnost pokrývala téměř celou veřejnou správu. Poté byl tento zákon novelizován roku 1928 a později v roce 1967. Tento správní řád na našem území přežil téměř dlouhých 40 let, aniž by v něm byly nutné nějaké výraznější zásahy či změny.⁴

Ke kodifikaci správního řízení, do podoby, ve které je používán dodnes, došlo v roce 2004, ve kterém byl přijat nový správní řád č. 500/2004 Sb. Ten se stal oficiálně účinným dne 1.1.2006.⁵

1.3 Správní řízení obecné a zvláštní

Současná právní úprava vychází z kombinace jak obecné, tak zvláštní úpravy správního řízení. Za důkaz v tomto směru lze považovat to, že prameny správního práva procesního jsou představovány nejen samotným správním řádem jako takovým, ale i mnoha jinými zákony, které obsahují tzv. zvláštní procesní ustanovení. Při výkladu a aplikaci správního řízení je

³ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2016. xxix, 570 s., str. 247. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-624-1.

⁴ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2016. xxix, 570 s., str. 248. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-624-1.

⁵ viz zákon č. 500/2004 Sb.

nezbytné mimo souvislostí se zvláštními procesně právními úpravami, dbát dále také na souvislosti s organizačně právní úpravou z hlediska postavení příslušných orgánů veřejné správy. Ovšem kvalita samotného správního procesu závisí především na obecné právní úpravě, která proces sjednocuje na základě zásady subsidiarity.

Správní řád jako celek, nebo pouze jeho jednotlivá ustanovení, se aplikují na veškeré procesní postupy v obecném správním řízení, v případě že se ale jedná o správní řízení zvláštní, použije se správní řád pouze subsidiárně, z toho důvodu, že existuje-li zvláštní právní úprava, zvláštní zákon stanoví jiný, specifický postup a řízení se vede podle této zvláštní úpravy. Jedná se tak o vyjádření principu zvaného *lex specialis derogat generali*. Komplikovanost a mnohotvárnost jednotlivých procesů ve veřejné správě vyžaduje odchýlnou právní úpravu právě pro zvláštní druhy řízení. Úprava správním řádem je závazná na veškeré procesní postupy správních orgánů, aniž by to bylo nutné výslovně uvést v některém ze zvláštních právních předpisů.

1.4 Subjekty

Obecně lze za subjekty správního řízení označit takové subjekty, které svou procesní činností právně ovlivňují správní proces a zároveň jsou v daném řízení nositeli procesních práv a povinností.

1.4.1 Správní orgány

„Správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena.“⁶

Postavení správních orgánů jakožto subjektů správního práva, disponujících způsobilostí k procesu správního řízení, je zpravidla právně vyvozováno z jejich legislativního základu. Tyto orgány se ustanovují pouze na základě zákona, přičemž paralelně dochází k vymezení jak jejich působnosti, tak i pravomocí. Lze tedy vymežit jejich příslušnost k jednání a rozhodování pouze o těch věcech, jež jim byly výslovně svěřeny na základě zákona, v konkrétní věcně vymežitelné oblasti a pouze na určitém teritoriu.

⁶ viz § 2 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.

Ve správním řízení se jednoznačně častěji setkáme s monokratickým organizačním principem správních orgánů než s principem kolegiálním. V praxi je uplatnění těchto principů závislé na subsystému veřejné správy. Za činnost monokratického principu je odpovědná pouze jedna osoba, jíž také přísluší právo rozhodovat. Na její autoritativní rozhodnutí se tak pohlíží jako na rozhodnutí celého orgánu, kdy takový princip je charakteristický primárně v oblasti státní správy. Nespornou výhodou takového organizačního principu lze bezpochyby spatřovat primárně v rychlosti a operativnosti rozhodování.

Správní řád poté ve svém §134 stanovuje specifika pravidel v řízení před správním orgánem fungujícím na kolegiálním principu. Takový orgán disponuje větším počtem členů, než orgán monokratický a následně přijímá a vydává svá rozhodnutí na základě hlasování a v podobě usnesení. Na takovém principu u nás funguje například zastupitelstvo obce nebo obecní rada v prostředí územní samosprávy, kdy musí být k vydání rozhodnutí přítomno tzv. kvorum.⁷

Legislativní označení „správní orgán“ slouží k vymezení působnosti správních orgánů, jakožto subjektů správního řízení. Pod toto označení lze subsumovat jak orgány moci výkonné, tak orgány územních samosprávných celků, a rovněž i právnické či fyzické osoby, a to v případech, kdy vykonávají působnost v některé z oblastí veřejné správy.

1.4.1.1 Věcná příslušnost

„Věcná příslušnost ve správním řízení určuje kompetentní správní orgán nejen odvětvově, ale určuje též, který stupeň orgánu v hierarchické struktuře má rozhodovat v tom kterém stupni správního řízení.“⁸

Aby bylo zřejmé, který ze správních orgánů konkrétně je oprávněn správní řízení vést, je nezbytné znát jeho věcnou příslušnost. Ta je, vzhledem k rozsáhlosti této problematiky, podrobně rozebrána a zakotvena ve zvláštních zákonech.

Věcná příslušnost obsahuje i prvek tzv. instanční příslušnosti. Za takový prvek je označován ten, jenž v sobě obsahuje informaci, který orgán bude kompetenčním odvolacím orgánem.

⁷ viz § 134 zákona č. 500/2004 Sb.

⁸ viz rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně ze dne 4. 11. 2003, č.j. 7 A 76/2002

Pokud by nastala situace, kdy zvláštní zákonná úprava nestanovila žádný věcně příslušný správní orgán, tak by podle tzv. kompetenčního zákona, byl řízení v 1. stupni oprávněn provést takový správní orgán, do jehož působnosti by dotčená věc náležela, nebo takový, jehož obor působnosti by dotčené věci byl nejbliže.

1.4.1.2 Místní příslušnost

Prostřednictvím místní příslušnosti se rozhoduje, který z orgánů, disponujících věcnou příslušností, je z hlediska teritoriální působnosti kompetentní vést dané řízení.

V případě určování kompetentního orgánu v tomto směru však může nastat i tzv. konflikt v příslušnosti, což znamená, že *„Je-li místně příslušných více správních orgánů a nedohodnou-li se jinak, provede řízení ten z nich, u něhož jako prvního byla podána žádost nebo který z moci úřední učinil úkon jako první. V ostatních případech nebo nelze-li podmínky místní příslušnosti určit, určí místní příslušnost usnesením nejbliže společně nadřízený správní orgán. Není-li takového orgánu, určí místní příslušnost usnesením ústřední správní úřad, do jehož působnosti rozhodovaná věc náleží.“*⁹

1.4.2 Účastníci řízení

Na opačné straně procesně právního vztahu vystupují jakožto subjekty správního řízení účastníci řízení, kteří jsou vedle správního orgánu též nezastupitelnými subjekty celého správního řízení, což znamená, že se tím stávají jeho nedílnou součástí.

Institut účastníků řízení je správním řádem ustanoven z důvodu posílení postavení osob, jež jsou přímými účastníky správního řízení, a směřuje tak k následnému naplnění práva na soudní a jinou právní ochranu, které je každému zaručeno na základě čl. 36 Listiny základních práv a svobod.¹⁰

Za takového účastníka můžeme považovat každého, o jehož právech nebo povinnostech se rozhoduje nebo se u nich autoritativně potvrzuje, že tato práva nebo povinnosti nemají.

⁹ viz § 11 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.

¹⁰ viz usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 16. 12. 1992, uveřejněné ve Sbírce zákonů v částce č. 1/1993 dne 28. 12. 1992, účinné ode dne 1. 1. 1993 (dále jen jako „Listina základních práv a svobod“).

Vydané rozhodnutí však do těchto práv mohou zasahovat i nepřímo. Dotčena přitom mohou být tímto způsobem i práva poměrně vzdálená druhu práv výslovně zasažených výkonem rozhodnutí. V takovém případě se jedná o realizaci práva na spravedlivý proces.

V případě, že správní řízení bylo zahájeno z úřední moci, tak za účastníky jsou označovány „*Osoby, jimž má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost mají anebo nemají*“ a případně „*Další dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech*“¹¹

Další možností zahájení správního řízení, je jeho zahájení na základě žádosti.¹² V takovém případě jsou účastníky řízení jak žadatel, tak další dotčené osoby, na něž se musí rozhodnutí správního orgánu vztahovat přímo. Dále jsou za účastníky považovány další dotčené osoby, stejně jako v předchozím případě správního řízení zahájeného z moci úřední.

Každý účastník, disponující procesní způsobilostí, má procesní práva, zejména má možnost aktivního vystupování v řízení samotném, dále je například oprávněn navrhnout důkazy nebo má případně možnost se proti vydanému rozhodnutí následně odvolat.

Nezletilý účastník řízení nedisponuje procesní způsobilostí, a z toho důvodu musí být zastoupen, pokud však v průběhu řízení zletilosti nabyde, může za sebe poté začít jednat sám, bez zastoupení.¹³

1.5 Základní zásady

Základní zásady činnosti správních orgánů se uplatňují v celém procesu správního řízení. Výslovně jsou upraveny přímo v úvodních ustanoveních správního řádu. Jejich role je zde považována za roli klíčovou, a to z toho důvodu, že jsou zakotveny v zákoně a následně významně ovlivňují dílčí ustanovení správního řádu. Hlavní postuláty, na kterých je založen celý postup správních orgánů jsou obsaženy v paragrafech §2 až §8 SpŘ. Nikde ve správním řádu ovšem není obsažena jejich separátní definice, je tedy nezbytné vykládat je ve vzájemné souvislosti.

¹¹ viz §27 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.

¹² viz § 44 zákona č. 500/2004 Sb.

¹³ viz § 32 zákona č. 500/2004 Sb.

V případě neúmyslného opomenutí těchto zásad ze strany správního orgánu nebo při jejich nerespektování během řízení, by se jednalo o postup *contra legem*, a daný právní úkon by v takovém případě mohl být zakončen nesprávným nebo dokonce nezákonným rozsudkem.

1.5.1 Zásada zákonnosti

Tato zásadou je zásadou vázanosti veškeré činnosti veřejné správy správním řádem. Již v článku 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod je výslovně uvedeno, že „*Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.*“¹⁴ Toto ustanovení navazuje a rozšiřuje ustanovení zakotvené v Ústavě ČR, v jejímž § 2 odst. 3 je ustanoveno, že „*Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.*“¹⁵ Přesto, že obě ustanovení sice explicitně hovoří o jen o moci státní, je třeba vztahovat je obecně na veškerou moc veřejnou, která je vykonávána orgány veřejné správy.

Lze tak shrnout, že zatímco pro občany platí tzv. zásada enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, ze které plyne že, mohou konat vše, co není zákonem výslovně zakázáno, tak naopak správní orgány jsou vázány zásadou legality. Mohou tak při výkonu své moci konat pouze to, co zákon přímo stanoví, a to pouze v mezích a způsobem zákonem stanoveným.

V těch případech, o kterých se v zákoně výslovně nehovoří, nelze ze strany správního orgánu státní moc uplatnit. Pokud by se tak stalo, jednalo by se o překročení pravomocí. Zásadu zákonnosti lze považovat za podklad pro další zásady upravené správním řádem.

Zásada zákonnosti je základním principem činnosti veřejné správy. Správní orgány jsou oprávněny vyvíjet činnost pouze na základě svých pravomocí, stanovených na základě zákona a prostředky zákonem definovanými.¹⁶

¹⁴ viz čl. 2 odst. 2 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., ze dne 16. 12. 1992, uveřejněný ve Sbírce zákonů v částce č. 1/1993, účinný ode dne 28. 12. 1992, ISSN 1211-1244 (dále jen jako „zákon č. 500/2004 Sb.“).

¹⁵ viz čl. 2 odst. 3 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb., ze dne 16. 12. 1992, uveřejněný ve Sbírce zákonů, účinný ode dne 1. 1. 1993, ISSN 1211-1244 (dále jen jako „zákon č. 1/1993 Sb.“).

¹⁶ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. 390 s, str. 38. Student. ISBN 978-80-7502-071-0.

1.5.2 Zásada zákazu zneužití správního uvážení

Zásada zákazu zneužití správního uvážení, je výslovně vyjádřena v § 2 odst. 2 správního řádu, kde je uvedeno že „*Správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena.*“¹⁷ Toto ustanovení platí jak pro samotný výkon pravomoci, tak i pro způsob jejího výkonu.

Zásada vyplývající z tohoto ustanovení se „*vztahuje pouze na vrchnostenské akty, při nichž se v nějaké formě uplatňuje veřejná, státní moc.*“¹⁸ Nevztahuje se tedy na jednání orgánů uvnitř jejich interní struktury nebo vůči sobě navzájem. Vyplývá z ní tedy pouze úprava tzv. vrchnostenských aktů v rámci uplatňování moci veřejné.

Výše uvedená zásada vyplývá již ze zásady legality, v níž je zakotven princip vázanosti všech správních orgánů správním řádem. Na základě toho lze dovodit, že obecná vázanost správních orgánů, prostřednictvím právních předpisů, se vztahuje stejnou měrou rovněž i pro výkon jejich pravomocí. Při samotném výkonu pravomocí mohou tedy působit jen v případech jim kompetenčně náležících.

Rozhodnutí, které by bylo učiněno správním orgánem v rozporu s touto zásadou, by bylo považováno za nezákonné a následně by došlo k jeho zrušení soudem v rámci soudních pravomocí.

Zásada zákazu zneužití pravomoci je vyjádřena rovněž v § 58 správního řádu, ve kterém je stanoveno oprávnění správního orgánu použít zajišťovací prostředky pouze v takových případech, ve kterých je jejich použití nezbytně vyžadováno a pouze v takovém rozsahu, v jakém to zajištění řádného průběhu řízení přímo vyžaduje.¹⁹

1.5.3 Zásada ochrany práv nabytých v dobré víře

V souvislosti s pojmem „dotčené osoby“ je tato zásada výslovně ustanovena v § 2 odst. 3 správního řádu tímto způsobem: „*Správní orgán šetří práva nabytá v dobré víře, jakož i oprávněné zájmy osob, jichž se činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká (dále*

¹⁷ viz § 2 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.

¹⁸ viz rozsudek Ústavního soudu ze dne 19. 10. 2004, sp. zn. II. ÚS 623/02

¹⁹ viz § 58 zákona č. 500/2004 Sb.

jen dotčené osoby), a může zasahovat do těchto práv jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu. ²⁰

Za související s touto zásadou lze považovat i tzv. presumpci správnosti, kterou je vyjádřen předpoklad, že na správní akt se zprvu obecně pohlíží jako na bezzávadný, dokud není úředně shledán opak.

Za práva nabytá v dobré víře považujeme práva taková, která byla deklarována konkrétnímu občanovi na základě veřejnoprávního aktu. Pokud ale následně byla jiným veřejnoprávním aktem prohlášena jiná skutečnost, tak ochrany práv nabytých v dobré víře jsou hodna všechna práva nabytá rozhodnutím, které již nabylo právní moci a poté bylo napadnuto prostřednictvím mimořádného opravného prostředku.

Řešena je zde rovněž otázka zajištění právní jistoty a důvěryhodnosti vrchnostenských aktů z pohledu občanů. Ze strany občanů nelze předpokládat předvídatelnost změny práv nabytých na základě veřejnoprávního aktu.

Tato zásada je rovněž zakotvena v § 94 odst. 4, který výslovně stanovuje, že *„Jestliže po zahájení přezkumného řízení správní orgán dojde k závěru, že ačkoli rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právním předpisem, byla by újma, která by jeho zrušením nebo změnou vznikla některému účastníkovi, který nabyl práva a rozhodnutí v dobré víře, ve zjevném nepoměru k újmě, která vznikla jinému účastníkovi nebo veřejnému zájmu, řízení zastaví.“* ²¹ Dále je též vyjádřena v § 94 odst. 5, *„Při rozhodování v přezkumném řízení je správní orgán povinen šetřit práva nabytá v dobré víře, zejména mění-li rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu s právními předpisy (§97 odst.3) nebo určuje-li, od kdy nastávají účinky rozhodnutí vydaného v přezkumném řízení (§99).“* ²² Zmíněná ustanovení ukládají správnímu orgánu povinnost zastavit přezkumné řízení i tehdy, pokud by bylo původní rozhodnutí vydáno contra legem a následkem toho by škoda subjektu s nabytými právy v dobré víře byla neúměrná s újmu, která vznikla jinému subjektu řízení nebo ve veřejném zájmu.

²⁰ viz § 2 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb.

²¹ § 94 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb.

²² § 94 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb.

1.5.4 Zásada proporcionality

Zásada proporcionality vychází taktéž z již výše zmiňovaného ustanovení § 2 odst. 3 správního řádu.²³

Pouze v nezbytném a přiměřeném rozsahu, na základě zákonem blíže specifikovaných podmínek, je v kompetenci příslušného správního orgánu zasahovat do práv a oprávněných zájmů dotčených osob nabytých v dobré víře. Zásah musí být vždy proveden na základě zákona. Tato zásada se vztahuje jak na práva nabytá tzv. způsobem *de iure*, tak i na taková, která objektivně ani nikdy nevznikla.

V demokratickém režimu je třeba, v případě konfliktu, zajistit při aplikaci pravomocí stanovených správním řádem spravedlivé vyvážení mezi veřejným zájmem a oprávněnými zájmy osob.

Při aplikaci veřejné moci z hlediska vrchnostenských aktů, se správní orgány musejí řídit souborem několika pravidel. „*Mezi tato pravidla patří rovněž zásada přiměřenosti zásahu, pravidlo racionální zdůvodnitelnosti zásahu (zákazu svévole) a zákaz nadbytečného použití jinak racionálně zvolených nástrojů regulace.*“²⁴

1.5.5 Zásada ochrany veřejného zájmu

Veřejný zájem lze definovat jako neurčitý právní pojem bez zákonné definice. Jeho výklad se přímo odvíjí od výkladu samotného vrchnostenského orgánu.

Již dříve se zákonodárce pokusil veřejný zájem závazně specifikovat prostřednictvím zákonné definice. Ústavní soud však tento zákon zrušil s odkazem na porušení ústavního požadavku obecnosti zákonů a překročení pravomocí, když se zákonodárce pokusil závazně definovat takový pojem, který musí být vykládán individuálně a v souvislostech se všemi konkrétními okolnostmi.²⁵

²³ viz § 2 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb.

²⁴ viz náleží Ústavního soudu ze dne 23.11.1999, sp. zn. Pl. ÚS 28/98.

²⁵ viz náleží Ústavního soudu ze dne 7.12.2005, sp. zn. IV. ÚS 412/04

Dle § 2 odst. 4 správního řádu „*Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly*“.²⁶

Veřejný zájem lze považovat za klíčovou příčinu již při prvotním vzniku veřejné správy jako takové, a to primárně z důvodu její následné povinnosti dbát na ochranu veřejného zájmu.

V případě, že by se ochrana veřejného zájmu dostala do kolize s ochranou individuálních zájmů jednotlivce, použila by se výše definovaná zásada přiměřenosti.

V návaznosti na zásadu legality a zásadu zneužití správního uvážení, není možné, aby jakýkoliv orgán veřejné správy při výkonu své působnosti překročil své kompetence a definoval tak subjektivně pod tímto pojmem pojem jiný, než konkrétní a obecně platný tzv. veřejný zájem. Takový pojem, který je za veřejný zájem výslovně definován v právních předpisech. Přijaté řešení správního orgánu tedy vždy musí být v souladu s veřejným zájmem.

1.5.6 Zásada individuálního posouzení každé věci

Tato zásada je též výslovně definována ve výše zmíněném § 2 odst. 4 správního řádu z roku 2004. Hlavním úkolem tohoto ustanovení je zdůraznění významu specifických okolností každého případu.²⁷

V daném principu je tak zakotvena povinnost posouzení dané věci individuálně, po náležitém seznámení se se skutkovým stavem a všemi souvisejícími okolnostmi projednávané věci. Přijaté řešení by tak mělo být nejen efektivním řešením, ale rovněž i výsledkem individuálního posouzení daného případu, a to celé na základě přiměřenosti a očekávaného uvážení správního orgánu. To vše v souvislosti se zásadou právní jistoty.

Celá tato zásada je doplněna zásadou právní jistoty, která je vyjádřena v druhé části výše uvedeného paragrafu. V případech skutkově se shodujících by dle této zásady následně neměly vznikat žádné neodpodstatněné rozdíly.²⁸

²⁶ viz § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb.

²⁷ viz tamtéž

²⁸ viz tamtéž

1.5.7 Zásada projednací

„V občanském soudním řízení se uplatňuje zásada projednací, podle které jsou účastníci řízení povinni tvrdit všechny pro rozhodnutí významné skutečnosti (povinnost tvrzení); jsou též povinni plnit důkazní povinnost, tedy označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Důsledkem nesplnění těchto povinností je vynesení nepříznivého rozsudku pro účastníka, který je nesplnil; soud sám není povinen po významných skutečnostech pátrat.“²⁹

Na základě zásady projednací má každý účastník řízení ze zákona povinnost napomáhat správnímu orgánu při zajišťování důkazů a zjišťování skutkového stavu projednávané věci. Pokud se však takovéto skutečnosti zjistit nepodaří, plynou z toho důsledky pro toho účastníka správního řízení, který disponuje důkazní povinností. Samotné procesní strany nesou výlučnou odpovědnost za vyčerpávající a důkladné shromáždění skutkových materiálů.

Většinou tato zásada ustupuje zásadě vyhledávací, v souvislosti s tou má správní orgán povinnost sám aktivně vyhledat důkazy nezbytně nutné k rozhodnutí, a to nezávisle na procesních stranách. Správní orgán se zpravidla v řízení nespokojí se shodným tvrzením dotčených osob, jakožto účastníků řízení.

1.5.8 Zásada koncentrace

„Zásada koncentrace se projevuje v tom, že ke skutečnostem a důkazům, které v rozporu se zákonem účastník uplatní později, nelze přihlížet. Jde o zákonný zákaz adresovaný soudu, nikoliv o prostor k uvážení soudu. Při dokazování soud přesto není odkázán jen na návrh účastníka na provedení důkazů. Ve sporném řízení může soud provést i jiné než účastníky navržené důkazy, jestliže během řízení vyšla najevo potřeba provedení těchto důkazů; nemůže však do sporu vnášet skutečnosti, pro které není podklad v obsahu spisu ani v průběhu dosavadního jednání.“³⁰

Tato zásada specifikuje, na základě zvláštních ustanovení, určitý zákonem stanovený okamžik, do kterého lze ze strany účastníků řízení předkládat rozhodné skutečnosti a označit důkazy k jejich následnému prokázání. Až na předem specifikované výjimečné případy se k později uvedeným důkazům již vůbec nepřihlíží.

²⁹ viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 9. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1900/2005, PrR 4/07

³⁰ viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. 30 Cdo 350/2006

Tento princip lze uplatnit pouze při označování důkazů a předkládání rozhodných skutečností, nikoli až při samotném provádění důkazů. Na ně se tato zásada nevztahuje. Účastníci řízení tak mohou navrhopvat důkazy v průběhu celého řízení, až do okamžiku vydání rozhodnutí.

S koncentrační zásadou je nutné nakládat velmi opatrně, hlavně s důrazem na veřejný zájem, a to v souvislosti se zásadou materiální pravdy. V praxi totiž dochází ze strany účastníků řízení k označování všech skutečností, a to i těch nepodstatných, tudíž tak nastává navrhování důkazů pro případ, že by se staly rozhodnými. Jedná se především o zabránění tomu, aby účastník řízení nemohl permanentně po správním orgánu požadovat provedení dalších důkazů nebo jít proti východiskům právních otázek a tvořit tak následné procesní překážky.

Nejtypičtější využití této zásady lze naléznout ve stavebním zákoně, kdy § 89 odst. 1 stanovuje, že „*Závazná stanoviska, která mohou dotčené orgány uplatňovat podle § 4 odst. 4, a námitky účastníků řízení a připomínky veřejnosti musí být uplatněny nejpozději při ústním jednání, případně při veřejném ústním jednání, při kterém musí být nejpozději uplatněny také připomínky veřejnosti, jinak se k nim nepřihlíží.*“³¹

1.5.9 Zásada spravedlivého procesu

Tato zásada se skládá z dílčích procesních práv každého účastníka správního řízení. Výčet všech těchto práv je podrobně specifikován v páté hlavě LZPS.³²

*„Zásadám spravedlivého procesu vyplývajícím z čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je nutno rozumět tak, že procesnímu právu účastníka navrhnout důkazy, jejichž provedení pro prokázání svých tvrzení pokládá za potřebné, odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených návrzích rozhodnout, ale také – pokud jim nevyhoví – ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedl. Jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v čl. 36 odst. 1 Listiny.“*³³

Důležité je říci, že za porušení této zásady lze mimo jiné považovat i tzv. opomenuté důkazy.

³¹ viz § 89 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb.

³² viz Hlava pátá zákona č. 2/1993 Sb.

³³ viz rozsudek Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 385/01

1.5.10 Zásada materiální pravdy

Zásada materiální pravdy je ve správním řádu upravena § 3, který stanoví že *„Nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.“*³⁴

Hlavním cílem zásady materiální pravdy je stanovení povinnosti správnímu orgánu zjistit skutkový stav takovým způsobem, aby nevznikly žádné důvodné pochybnosti, a to bez ohledu na aktivitu účastníků řízení. Správnímu orgánu je tak uložena povinnost zjistit všechny relevantní okolnosti ve věci pouze v takovém rozsahu, který je nezbytný znát k vydání rozhodnutí. Pokud by takové pochybnosti vznikly, jednalo by se prostřednictvím zásady in dubio pro reo, tedy ve prospěch obžalovaného.

V případě řízení o správním deliktu, náročném z hlediska rozsahu dokazování, je poměrně častý výskyt konfliktu zásady materiální pravdy a zásady rychlosti řízení. V takové situaci je tedy nezbytné podřadit zásadu rychlosti řízení pod zásadu materiální pravdy. *„Požadavek rychlosti řízení však není možné nadřadit nad zásadu materiální pravdy, podle níž je správní orgán povinen zjistit skutečný stav věci, jež je předpokladem zákonnosti a správnosti jeho rozhodnutí. Uplatňování požadavku na hospodárné a rychlé řízení před správním orgánem proto nesmí vést k porušování jiných zásad správního řízení.“*³⁵

1.5.11 Zásada rychlosti

Zásadu rychlosti vyjadřuje ustanovení § 6 odst. 1. *„Správní orgán vyřizuje věci bez zbytečných průtahů. Nečiní-li správní orgán úkony v zákonem stanovené lhůtě nebo ve lhůtě přiměřené, není-li zákonná lhůta stanovena, použije se ke zjednání nápravy ustanovení o ochraně před nečinností (§80).“*³⁶

Tato zásada je blíže specifikována v § 71 správního řádu, ve kterém jsou stanoveny mimo jiné konkrétní lhůty pro vydání rozhodnutí. Primárně je zde správnímu orgánu uložena povinnost vydat rozhodnutí bez zbytečného odkladu. Následně jsou v tomto ustanovení

³⁴ viz § 3 zákona č. 500/2004 Sb.

³⁵ viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2005, č.j. 5 As 22/2004

³⁶ viz § 6 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.

uvedeny jak konkrétní lhůty, tak i podmínky, za kterých je možno prodloužit lhůtu pro vydání rozhodnutí.³⁷

Zásada rychlosti spočívá v povinnosti správního orgánu postupovat tak efektivním způsobem, kterým by bylo zabráněno vzniku zbytečných průtahů řízení při výkonu vrchnostenské správy.

Povinností správního orgánu je postupovat v průběhu řízení tak, aby byla zásada rychlosti (i hospodárnosti) uplatněna nejen vzhledem k veřejnému zájmu, ale i vůči osobám, o jejichž záležitostech je v rámci řízení jednáno.

V případě řádného naplnění zásady materiální pravdy je však nezbytné lhůtu překročit. Samotné nedodržení lhůty ovšem nelze automaticky chápat jako nečinnost správního orgánu. Posouzení přiměřenosti délky jednotlivých řízení je pouze otázkou relativní, v této souvislosti je třeba zohlednit složitost předmětu řízení i jeho dosavadní průběh.

1.5.12 Zásada hospodárnosti

Naopak zásada hospodárnosti je vyjádřena § 6 odst. 2. *„Správní orgán postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžuje. Podklady od dotčené osoby vyžaduje jen tehdy, stanoví-li tak právní předpis. Lze-li však potřebné údaje získat z úřední evidence, kterou správní orgán sám vede, a pokud o to dotčená osoba požádá, je povinen jejich obstarání zajistit. Při opatřování údajů podle tohoto ustanovení má správní orgán vůči třetím osobám, jichž se tyto údaje mohou týkat, stejné postavení jako dotčená osoba, na jejíž požádání tyto údaje opatřuje.“*³⁸

Tato zásada nařizuje správním orgánům opatřit si na vyžádání od dotčených osob, které si samy vedou příslušnou evidenci, náležité podklady.

Povinností správního orgánu je tedy postupovat takovým způsobem, aby žádné z procesních stran nevznikaly zbytečné náklady a pokud možno, aby celkové náklady řízení byly minimální. Dodržení této zásady však nesmí být nadřazeno samotnému účelu řízení. Ten nesmí být zmařen při snaze minimalizování nákladů správního řízení.

³⁷ viz § 71 zákona č. 2004 Sb.

³⁸ viz § 6 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.

K rozporu s touto zásadou by docházelo v situaci, kdy by správní orgán požadoval doplnění nově stanovených náležitostí tam, kde by ani absenci původně požadovaných náležitostí již takto nebylo možno zhojit.³⁹

V praxi však bohužel poměrně často dochází k situaci, kdy výše přínosu úspěšného sporu ve výsledku ani nevyrovná náklady účelně vynaložené na správní řízení.

1.5.13 Zásada písemnosti

Zásada písemnosti je vyjádřena v § 15 odst. 1 správního řádu, prostřednictvím povinnosti správního orgánu opatřit veškeré získané důkazy v písemné podobě.⁴⁰ Následně je spojena i s povinností sloučit dané důkazy do jednotného spisu, vedeného též písemnou formou.

Pro samotné obecné správní řízení je charakteristické uplatňování zásady písemnosti, ovšem řízení o přestupku se vyznačuje povinností správních orgánů nařídit jednání ústní.

„Nařízením ústního jednání, jak je upravuje § 49 odst. 1 správního řádu, může být tato zásada do určité míry prolomena, avšak nelze ji považovat za generální povinnost správního orgánu. Již z dikce naposledy uvedeného ustanovení vyplývá, že jednání se nařizuje buď v případech, kdy tak výslovně stanoví zákon nebo tehdy, je-li to nezbytné ke splnění účelu řízení a uplatnění práv účastníků. V prvním případě se tak o povinnost správního orgánu sice jedná, ta je však zpravidla stanovena zvláštním předpisem (...). Častěji však bude docházet k druhé v zákoně uvedené variantě. V takovém případě je ale nařízení či nenařízení ústního jednání na uvážení správního orgánu. Ten zde není vázán ani případným návrhem účastníka. V případě, že je mu takový návrh adresován a správní orgán ústní jednání neprovede, musí se v odůvodnění vypořádat s tím, proč tak neučinil.“⁴¹

1.5.14 Zásada ústnosti

Zásadu ústnosti lze uplatnit pouze v některých řízeních (například v již výše zmíněném řízení přestupkovém).

³⁹ viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č.j. 1 AZS 12/2003-48

⁴⁰ viz § 15 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.

⁴¹ viz Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. Zn. 9 As 109/2012-62

Na základě § 18 a § 49 správního řádu lze dovodit, že tam, kde tak nařizuje zvláštní zákon, či pokud je to nezbytné k řádnému provedení účelu řízení, lze jako podklad pro vydání rozhodnutí správním orgánem použít pouze takové důkazy, které byly při jednání předneseny ústní formou a následně došlo k jejich řádnému zaprotokolování.⁴²

„Zásada ústnosti znamená, že správní orgán rozhoduje na základě ústně provedených důkazů, řídí jednání ústně, ústně vylašuje rozhodnutí, sám vyslýchá účastníky řízení, svědky, znalce. O provádění dokazování mimo ústní jednání musí být účastník řízení správním orgánem předem vyrozuměn (§ 51 odst. 2 správního řádu). Lze tedy dovodit, že správní orgán rozhoduje v přestupkovém řízení pouze na základě důkazů, které byly před ním provedeny procesně řádným postupem, což obsahově odpovídá zásadě bezprostřednosti. Zásada bezprostřednosti tak ovládá i přestupkové řízení. O existenci této zásady v přestupkovém řízení svědčí např. úprava provádění důkazu listinou, který je potřeba v případě přítomnosti účastníků provést jejím přečtením či sdělením jejího obsahu, nikoliv pouze učiněním záznamu do spisu o provedení tohoto důkazu (§ 53 odst. 6 správního řádu).“⁴³

V této zásadě lze rovněž spatřit velice zajímavou moderní inovaci v oblasti komunikace s úřady. V tomto směru lze spatřovat podobnost naší právní úpravy, s právní úpravou sousední spolkové republiky Německa. V Německu se též zásadou ústnosti nevylučuje takový způsob jednání soudu, který by byl přímo uskutečněn prostřednictvím videokonference.⁴⁴

Dokazování prostřednictvím videokonference lze uplatit při výslechu svědků, znalců a stran, za předpokladu, že s provedením výslechu tímto způsobem strany souhlasí. Tento způsob dokazování je v Německu upraven v § 128 písm.a) odst. 2 občanského soudního řádu.⁴⁵

Při výslechu je nezbytný současný přenos zvukového a zároveň i obrazového záznamu, a to přímo na místo, ve kterém se v době provádění výslechu nachází daný svědek či znalec, a zároveň musí být přenos zajištěn ve stejném čase i do soudní síně. V případě, že bylo účastníkům řízení či jejich právním zástupcům umožněno, aby se nacházeli na nějakém jiném místě, musejí být dané záznamy současně přenášeny rovněž i na toto místo. Na základě zákona není výslovně stanoveno, na jakém místě se vyslýchaná osoba musí nacházet, ovšem dle právní

⁴² viz § 18 a § 49 zákona č. 500/2004 Sb.

⁴³ viz Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2010, čj. AS 34/2010-73

⁴⁴ HECKEL, Christian in: WURZENBERGER, Thomas. *Verwaltungsprozessrecht*: Ein Studeinbuch, s. 254

⁴⁵ Beweisaufnahme per Videokonferenz. In: *European justice* [online]. 2018 [cit. 30. 11. 2018]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_taking_evidence_by_videoconferencing-405-DE-de.do?init=true

úpravy místního občanského soudního řízení, lze dovodit, že místo, odkud je videopřenos uskutečněn, se musí nacházet na Německém území.⁴⁶

U nás Nejvyšší správní soud poprvé videokonferenci pro účely soudního řízení využil k výslechu svědka 30. 5. 2018. Jednalo se o případ kárného řízení, kdy byl svědkem soudce. Svědek se v době výslechu nacházel v Praze, ve své kanceláři, zatímco předseda kárného senátu, navrhovatel i jeho advokát byli v Brně. Hlavním důvodem využití videokonference bylo především časové vytížení svědka, jenž vedl ve stejný den veřejné jednání v Praze.⁴⁷

Tento způsob dokazování je relativně účinným nástrojem, jehož prostřednictvím lze urychlit a usnadnit průběh řízení a současně i snížit jeho celkové náklady. V rámci přeshraničního kontextu lze tedy do budoucna očekávat využívání této technologie ve větším počtu případů.

Provádění ostatních forem dokazování, vyjma výslechu, prostřednictvím videokonference není našimi ani německými zákony výslovně připuštěno.

⁴⁶ Beweisaufnahme per Videokonferenz. In: *European justice* [online]. 2018 [cit. 30. 11. 2018]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_taking_evidence_by_videoconferencing-405-DE-de.do?init=true

⁴⁷ Nejvyšší správní soud využil poprvé ve své historii pro účely soudního řízení videokonferenci. In: *Nejvyšší správní soud*. Copyright © 2003. Vyd. 31.5.2018 [cit. 25.03.2019]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/Nejvyssi-spravni-soud-vyuzil-poprve-ve-sve-historii-pro-ucely-soudniho-rizeni-videokonferenci/art/21573?menu=0>

2 Dokazování

Dle § 51 odst. 1 správního řádu „*K provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.*“⁴⁸

Proces dokazování je vždy přímo závislý na skutkovém stavu posuzované věci. Jedná se o postup správního orgánu koncipovaný na principu prokázání, či případném vyvrácení určitých rozhodných skutečností.

V průběhu tohoto procesu je též stěžejní jeho soulad se zásadou materiální pravdy. Je tedy nezbytné, aby byl zjištěn takový stav věci, o kterém nejsou žádné důvodné pochybnosti.

Samotný proces dokazování se skládá ze čtyřech hlavních částí, za které lze považovat navrhování, opatřování, provádění a hodnocení důkazů.

Zákonné vymezení důkazních prostředků ve správním řádu je pouze demonstrativní. K procesu dokazování lze použít v podstatě všech relevantních důkazních prostředků, na základě kterých, je správní orgán způsobilý zjistit či objasnit skutečný stav posuzované věci. Takové důkazní prostředky je vždy povinen obstarat si příslušný správní orgán. Tato skutečnost však není v rozporu s faktem, že každý účastník správního řízení disponuje právem a současně s tím i povinností navrhnout jemu známé důkazy na podporu jím tvrzených skutečností.

Za důkazy lze považovat jak tyto návrhy účastníků správního řízení, tak takové skutečnosti, které jsou správnímu orgánu předem známé již z jeho samotné činnosti nebo na základě činnosti jiných vrchnostenských orgánů.

*„V řízení, v němž by i v případě prokázání žalobních tvrzení nebylo možno vyhovět uplatněnému žalobnímu nároku, není třeba provádět dokazování.“*⁴⁹

Dle zásady legality je nezbytné, aby byl každý důkazní prostředek opatřen v souladu se zákonem.

⁴⁸ viz §51 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.

⁴⁹ viz rozsudek Městského soudu v Praze, ze dne 28. 4. 1998, sp. zn. 15 Co 96/98, R 62/2000 civ.

2.1 Důkaz x důkazní prostředek

Jako důkaz je označen konkrétní poznatek, který je získaný správním orgánem prostřednictvím dokazování na základně důkazního prostředku. Samotné důkazy jako takové jsou výsledkem procesu dokazování a na jejich základě následně správní orgán zakládá svá následná meritorní rozhodnutí.⁵⁰

Za důkaz lze jmenovitě považovat například informaci získanou ze svědecké výpovědi či z doložené soukromé listiny.

Naopak za důkazní prostředek je považován za činnost správního orgánu či účastníka řízení, na jejímž základě má být zjištěna rozhodná skutečnost o předmětu dokazování. Prostřednictvím důkazního prostředku tedy dochází k provedení důkazu.

Důkazní prostředky jsou demonstrativně konkretizovány i ve správním řádu jako důkazní prostředky získané listinou, ohledáním, svědeckou výpovědí a znaleckým posudkem.⁵¹

2.2 Povinnost označit důkazy

Na základě § 52 správního řádu je povinností účastníků řízení označit důkazy za účelem podpory svých tvrzení.⁵² Správní orgán však není těmito návrhy vázán, ale je povinen provést veškeré důkazy, které jsou potřebné ke zjištění skutečného stavu věci.

„Poučení účastníka o povinnosti označit důkazy musí mít konkrétní obsah. Soud v rámci poučení účastníku sdělí, že k určité skutečnosti, kterou tvrdil, nenabídl důkaz.“⁵³

Dle § 50 odst. 2 správního řádu je správní orgán povinen opatřit veškeré potřebné podklady pro vydání rozhodnutí.⁵⁴

Avšak účastníci řízení jsou povinni označit sami takové důkazy, které slouží k podložení jejich vlastních tvrzení. Těmi však není příslušný správní orgán výslovně vázán, ale je povinen vždy vzhledem k okolnostem konkrétního případu zvážit, jaké důkazy jsou skutečně nezbytné ke zjištění stavu projednávané věci. Záleží tedy na individuálním posouzení správního orgánu,

⁵⁰ viz § 51 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.

⁵¹ viz zákon č. 500/2004 Sb.

⁵² viz § 52 zákona č. 500/2004 Sb.

⁵³ viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2006, sp. zn. 30 Cdo 350/2006

⁵⁴ viz § 50 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.

zda považuje označené důkazy v dané věci za přínosné a jestli by na jejich základě bylo možno přispět ke zjištění stavu věci.

V případě, že má žalobce za to, že ve správním řízení nebyl skutkový stav zjištěn v dostatečném rozsahu či spolehlivým způsobem, je na nich, aby následně postupovali dle ustanovení § 52 správního řádu, podle něhož má každý účastník řízení povinnost označit všechny důkazy, nezbytné k podložení svých tvrzení. Správní orgán však není vázán všemi návrhy účastníků řízení, avšak vždy musí provést všechny důkazy, které jsou nezbytné ke zjištění stavu věci.⁵⁵

2.3 Neakceptování důkazního návrhu

V případě neakceptování konkrétního návrhu účastníků na provedení dokazování ze strany správního orgánu se však musí jednat o konkrétně opodstatněný důvod. Zamítnutí musí být založeno výslovně na základě nerelevantní souvislosti s předmětem řízení, absence způsobnosti důkazu k potvrzení či vyvrácení dané skutečnosti nebo v neposlední řadě pro jeho nadbytečnost.

Pokud soud prvního stupně neprovedl účastníkem navržený důkaz a v odůvodnění rozhodnutí nevyložil, proč jej neprovedl, trpí řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.⁵⁶

„Není na libovůli správního orgánu, jakým způsobem s návrhy účastníků na provedení dokazování naloží, neboť správní orgán sice není ve smyslu § 52 správního řádu povinen všechny důkazy navržené účastníky provést, pokud však některé z nich neprovede, musí v odůvodnění rozhodnutí uvést, proč se tak stalo. Správní orgán je oprávněn, ale i povinen odpovědně vážit, které důkazy je třeba provést, zda je potřebné stav dokazování doplnit a posuzovat důvodnost návrhů stran na doplnění dokazování. Zásada volného hodnocení důkazů neznamena, že by bylo rozhodujícímu orgánu dáno na výběr, které z provedených důkazů vyhodnotí a které nikoli a o které opře skutkové závěry a které opomene.“⁵⁷

⁵⁵ viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2007, čj. 11 Ca 402/2006-113

⁵⁶ viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 8. 2003, sp. zn. NS 22 Cdo 290/2003, C 2086

⁵⁷ viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2009, čj. 5 As 29/2009-48

Soud není oprávněn odmítnout provedení navrženého důkazu pouze z důvodu pochybností o jeho věrohodnosti. „*Závěr o věrohodnosti důkazu je již součástí jeho hodnocení ve smyslu § 132 o. s. ř., přičemž nelze hodnotit důkaz, který soud neprovedl.*“⁵⁸

Závěrem tak lze shrnout, že neakceptování důkazních návrhů může proběhnout na základě třech hlavních opodstatněných důvodů. Za první důvod lze považovat argument, dle něhož je tvrzená skutečnost, pro jejíž vyvrácení či ověření je daný důkaz navrhován, není v relevantní souvislosti s předmětem konkrétního správního řízení. Dalším z opodstatněných důvodů je argument, podle kterého nelze prostřednictvím důkazu tvrzenou skutečnost ověřit ani vyvrátit. Lze tak konstatovat, že ve vazbě k danému tvrzení nedisponuje řádnou vypovídací potencií. Třetím argumentem je nadbytečnost důkazu, což značí, že určité tvrzení, pro jehož ověření či vyvrácení byl daný důkaz navrhován, bylo v rámci předcházejících řízení bez důvodných pochybností již řádně ověřeno nebo případně vyvráceno.⁵⁹

2.4 Opomenuté důkazy

Tzv. opomenuté důkazy vznikají výhradně na straně správního orgánu. Příčinou opomenutí může být nečinnost soudu vůči konkrétnímu návrhu účastníka správního řízení na provedení dokazování či řádně neopodstatněné odůvodnění odmítnutí důkazního návrhu ze strany správního orgánu. V případě absence řádného zhodnocení provedeného důkazního návrhu v odůvodnění dochází v této souvislosti rovněž k opomenutí daného důkazu. Všechny další příčiny neprovedení důkazů tak musejí být v odůvodnění rozhodnutí konkrétně vysvětleny.

„Do kategorie "opomenuté důkazy" lze zařadit i procesní situace, v nichž bylo účastníky řízení navrženo provedení konkrétního důkazu, přičemž návrh na toto provedení byl soudem bez věcně adekvátního odůvodnění zamítnut, eventuálně zcela opomenut, což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebyla zmínka buď žádná či toliko okrajová a obecná, neodpovídající povaze a závažnosti věci.“⁶⁰

⁵⁸ viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2002, sp. zn. 29 Cdo 2893/2000, R 40/2003 civ.

⁵⁹ viz náleží Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01

⁶⁰ viz náleží Ústavního soudu ČR ze dne 8.11.2006, sp. Zn. II ÚS 262/04

2.5 Nepřípustné důkazy

Na základě § 51 odst. 1 správního řádu lze k provedení důkazů užít jen takových důkazních prostředků, které nejsou pořízeny nebo provedeny v rozporu s obecně závaznými právními předpisy, tedy způsobem procesně nepřípustným.⁶¹ V případě předložení důkazů získaných na úkor práv jiné osoby je takový důkaz rovněž považován za nepřípustný, pokud však tato osoba neudělí se zásahem do svých práv předem souhlas. Důkazy by měly být provedeny pouze takovým způsobem, který zákon přímo připouští.

V praxi se lze například často setkat s navrhováním záznamů telefonických rozhovorů, jakožto důkazů, navržených soudu k provedení dokazování. S problematikou přípustnosti těchto důkazů se tak soudy již několikrát byly nuceny vypořádat ve svých rozhodnutích.

„Jestliže soudy připustily provedení důkazu přečtením záznamu telefonických hovorů (...) proti výslovnému nesouhlasu jednoho z účastníků hovoru, došlo tím k zásahu do jeho základního práva na ochranu tajemství zprávy podávané telefonem podle čl. 13 Listiny – a důsledně vzato i do základního práva stěžovatele na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny – a důkaz jako takový je třeba považovat za nepřípustný.“⁶²

⁶¹ viz § 51 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.

⁶² viz náleží Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I ÚS 191/05

3 Důkazní prostředky

3.1 Důkaz listinou

Listinu lze považovat za nejčastěji využívaný důkazní prostředek, a to vzhledem k zásadě písemnosti celého správního řízení. Pokud však není listina samotná dostatečná ke zjištění skutečného stavu projednávané věci, je nezbytné uplatnit jiné důkazní prostředky.

Dle § 53 odst. 1 „*Správní orgán může usnesením uložit tomu, kdo má listinu potřebnou k provedení důkazu, aby ji předložil. Usnesení se oznamuje pouze osobě, které je povinnost ukládána.*“⁶³ Taková povinnost se však nevztahuje pouze na samotné účastníky řízení, ale rovněž na každého, kdo z faktického hlediska disponuje předmětnou listinou. Předložení listin je však ve většině případů činěno účastníkem řízení dobrovolně, v jeho vlastním zájmu, a to z důvodu podložení jím tvrzených skutečností. Není však nezbytné předložení listiny v originále, pokud tento způsob není možný, předloží se listina v podobě úředního ověření.

Proti samotnému usnesení o povinnosti předložit listinu je přípustné podat odvolání pouze osobou, které byla tato povinnost správním orgánem uložena.

*„Tvrdí-li účastník správního řízení, že má v držení listinu, a domáhá-li se toho, aby jí bylo použito k důkazu, je povinen ji správnímu orgánu předložit. Jestliže tak přes vyzvání neučiní, nese procesní odpovědnost za to, že správní orgán neměl možnost potřebný poznatek z ní učinit. Jestliže však správní orgán výzvu neučinil a navržený důkaz, který mohl mít vliv na skutkový a právní základ rozhodnutí neprovede, s odůvodněním, že měl být uplatněn v řízení, které předcházelo, nezbavuje se tak odpovědnosti za dostatečné zjištění skutkového stavu věci.“*⁶⁴

Dokazování lze provádět prostřednictvím listiny veřejné či soukromé. Za veřejnou listinu označuje správní řád § 53 odst. 3 listinu takovou, která byla vyhotovena orgánem veřejné moci nebo takovou, která byla na základě zvláštních zákonů prohlášena za veřejnou.⁶⁵ Naopak soukromá listina vzniká prostřednictvím vyhotovení fyzickými či právníckými osobami.

„Zásadní rozdíl mezi veřejnou a soukromou listinou spočívá v jejich odlišné důkazní síle. Prává veřejná listina (tj. listina skutečně pocházející od vystavitele) může být zbavena své

⁶³ § 53 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.

⁶⁴ viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 8. 1993, sp. zn. 6 A 82/93

⁶⁵ viz § 53 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb.

důkazní síly jen tím, že účastník řízení tvrdí skutečnosti a nabídne důkazy, jimiž bude prokázána nepravdivost obsahu listiny (její nesprávnost). Důkazní břemeno spočívá na tom, kdo správnost veřejné listiny popírá. Naproti tomu u pravé soukromé listiny stačí formální popření její správnosti druhým účastníkem, aby nastoupila důkazní povinnost a důkazní břemeno toho účastníka, který tvrdil skutečnosti, jež měly být soukromou listinou prokázány.“⁶⁶

Následně po provedení důkazu na prostřednictvím dané listiny § 18 správního řádu stanoví správnímu orgánu povinnost sepsat o jeho provedení protokol, který je následně považován za součást spisu.⁶⁷

„Protokol o jednání sepsaný soudem, který obsahuje zákonem stanovené náležitosti, je veřejnou listinou.“⁶⁸

3.1.1 Důkaz veřejnou listinou

Veřejná listina je taková listina, která byla vyhotovena státním orgánem ČR či orgány obcí nebo krajů v rámci pravomocí jim příslušejících.⁶⁹ Za takové listiny lze považovat například občanský průkaz či rodný list. Další možností označení listiny za listinu veřejnou je její předchozí prohlášení za listinu veřejnou, a to na základě zvláštních právních předpisů.

„Doklad o doručení písemnosti soudu (tzv. doručenka) má povahu veřejné listiny. Zpochybňuje-li účastník řízení správnost údajů uvedených na doručence (namítá, že stanovený postup doručování nebyl dodržen), je povinen o tom soudu předložit důkazy a tímto způsobem své tvrzení prokázat.“⁷⁰

V případě veřejných listin je jejich obsah i původ vždy nepochybně považován za pravdivý, pokud ovšem není prokázán opak. Je zde vycházeno s presumpcí správnosti těchto listin. U veřejných listin se má se za to, že stvrzují správnost takových informací, které jsou v nich obsaženy, či které jsou v nich osvědčeny.

⁶⁶ viz rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 4. 2012, č.j. 17 A 19/2011-50 a rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 8. 1993, sp. zn. 6 A 82/93-21

⁶⁷ viz § 18 zákona č. 500/2004 Sb.

⁶⁸ viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 29 Odo 407/2002, C 2770

⁶⁹ viz § 53 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb.

⁷⁰ viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2371/2000, C 175

Pokud jsou dané listiny vedeny a spravovány orgány veřejné moci, ať už prostřednictvím orgánů státních nebo orgánů samosprávy, disponuje veřejnost právem nahlédnutí do nich a v této souvislosti rovněž i požadovat vyhotovení výpisů či jejich opisů.

„V § 53 odst. 3 správního řádu z roku 2004 je zakotvena vyvratitelná domněnka o pravdivosti skutečností ve veřejné listině uvedených. Skutečnosti zapsané ve veřejné listině mohou být, v případě existence důkazů zpochybňujících správnost uvedených údajů, předmětem dokazování. To však neplatí v případě, kdy by předmětem dokazování měla být otázka osobního stavu.“⁷¹

3.1.2 Důkaz soukromou listinou

Správní řád výslovně nedefinuje pojem soukromé listiny, ale definuje listinu veřejnou. Ke specifikaci pojmu soukromé listiny tedy lze dojít na základě toho, že pokud listina není zákonem označena za veřejnou, jedná se tak v ostatních případech vždy o listinu soukromou.

Na rozdíl od listiny veřejné se u soukromé listiny nevyhází z presumpce jejich správnosti, nýbrž je vždy nezbytné prokázat jak správnost jejího obsahu, tak i původ od konkrétního adresáta, v případě, že dojde k pochybnostem o jeho pravosti. Jedině tak lze skutečnosti v ní obsažené považovat za důkazy a listina tak může disponovat průkazní mocí v rámci samotného správního řízení.

„U soukromých listin je třeba rozeznávat jejich pravost (tedy skutečnost, že soukromá listina pochází od toho, kdo je v ní uveden jako vystavitel) a správnost (pravdivost). Popírá-li vystavitel pravost listiny, leží důkazní břemeno ohledně pravosti na tom účastníkovi, který ze skutečností v listině uvedených pro sebe vyvozuje příznivé právní důsledky.“⁷²

3.1.3 Důkaz cizojazyčnou listinou

Dle § 16 odst. 1 správního řádu *„Písemnosti vyhotovené v cizím jazyce musí účastník řízení předložit v originálním znění a současně v úředně ověřeném překladu do jazyka českého, pokud správní orgán nesdělí účastníkovi, že takový překlad nevyžaduje...“⁷³*

⁷¹ viz rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 10. 2007, č.j. 58 Ca 74/2007-24

⁷² viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 10. 2000, sp. zn. 22 Cdo 617/99, PR 2/01

⁷³ §16 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.

Překlad listin je správním orgánem vyžadován z důvodu zajištění jejich srozumitelnosti a jasnosti za účelem aplikace ve formě podkladu pro vydání rozhodnutí. Bezpodmínečně však správní orgán nemůže trvat na úředně ověřeném překladu, takové ověření totiž není nezbytně nutné k jejich danému účelu.

„Trvání na úředně ověřeném překladu jakékoliv listiny vždy je neodůvodněné a nadbytečně by zatěžovalo správní orgán i účastníky řízení, některá správní řízení by vyžadování tohoto postupu mohlo dokonce paralyzovat.“⁷⁴ Trvání na úředně ověřeném překladu ze strany správního orgánu by tak mohlo být považováno za jednání v rozporu se zásadami rychlosti a hospodárnosti samotného správního řízení a veřejná správa by tak nedostála svému poslání jednat vůči účastníkům vstřícně, jako služba veřejnosti.

„Neopatření překladu cizojazyčné listiny, již je prováděn důkaz, může představovat vadu řízení, jestliže účastník v řízení před správním orgánem namítl, že tato skutečnost bránila uplatnění jeho práva vyjádřit se k podkladu rozhodnutí...“⁷⁵

Správní orgán je oprávněn zajistit překlad cizojazyčné listiny sám, nebo může k zajištění překladu vyzvat konkrétního účastníka správního řízení, který danou listinu předložil. V případě že vyzvaný účastník řízení tomuto požadavku správního orgánu nevyhoví, je správní orgán oprávněn zajistit překlad cizojazyčné listiny sám, a danému účastníkovi řízení stanovit povinnost nahradit náklady s tím související.

„Provedení důkazu cizojazyčnou listinou, aniž by byl proveden její překlad do českého jazyka, je ve správním řízení přípustné, není-li o jejím obsahu v řízení spor.“⁷⁶

3.2 Důkaz ohledáním

Důkazní prostředek provedený ohledáním, jehož předmětem je věc, vztahující se k rozhodovaným skutečnostem, je uskutečňován pouze tehdy, pokud nelze skutečný stav věci opatřit jiným způsobem. Je zpravidla založen na prohlídce jak movitých, tak nemovitých věcí, která je prováděna ze strany správního orgánu. Provádění dokazování ve většině případu probíhá v místě, kde se konkrétní věc v rozhodné době nachází. V případě, že to správní orgán

⁷⁴ viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2015, sp. zn. 9 As 12/2014-60

⁷⁵ viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2015, sp. zn. 9 As 12/2014-60

⁷⁶ viz tamtéž

uzná za vhodné, je možno si vyžádat, aby byla movitá věc předložena do jeho sídla, a následné dokazování se provedlo v něm.

„Pokud správní orgán při provedení ohledání dle § 54 správního řádu z roku 2004 postupuje tak, že ohledání provede mimo ústní jednání, o provedení tohoto důkazu nevyrozumí účastníky řízení a o úkonu nepořídí protokol ale jen fotodokumentaci, porušuje § 51 odst. 2 a § 18 odst. 1 správního řádu. Pokud byla takto nezákonně pořízená fotodokumentace jedním ze zásadních důkazů, na základě kterých správní orgán učinil svá skutková zjištění, jedná se o podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mělo za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 76 odst. 1 písm. C) s.ř.s.]“⁷⁷

V případě, že dotyčným, nedojde k dobrovolnému předložení věci správnímu orgánu či strpění jejího ohledání, bude mu tato povinnost uložena na základě usnesení. Dané usnesení se poté zpravidla doručuje vlastníkově věci, či takové osobě, která momentálně věcí disponuje.

Dle § 54 odst. 2 nelze ohledání provést, nebo může být odepřeno z takových důvodů, pro které nesmí být svědek vyslechnut nebo pro které je svědek oprávněn odepřít výpověď.⁷⁸

V případě, kdy by hrozilo opodstatněné nebezpečí z prodlení, bylo by možné oznámit usnesení až v dodatečné formou. Tuto výjimku však nelze vztahovat i na případy, kdy by bylo nezbytné poskytnutí osobní součinnosti neobeznámenou osobou.⁷⁹

Rozhodnutí o deklarování povinnosti strpět ohledání na místě dle ustanovení § 54 odst. 1 správního řádu, jež bylo vydané v průběhu správního řízení a následně adresované konkrétnímu účastníkovi řízení, se zpravidla nevztahuje přímo na účastníková práva, založena na základě hmotného práva, ale zasahuje pouze do práv, vztahujících se k vlastnímu vedení daného řízení.⁸⁰

Dokazování na základě ohledání může být uskutečněno i prostřednictvím promítnutí tzv. audiovizuálního pořadu. V případě, že je takto učiněno mimo ústní jednání, je nezbytné, aby byl o této skutečnosti následně vyhotoven protokol (§ 18 odst. 1 uvedeného zákona).⁸¹

⁷⁷ viz rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 26. 3. 2010, č.j. 59 Ca 92/2009-54

⁷⁸ viz § 54 odst. 2 zákona č. 500/2004

⁷⁹ viz § 138 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.

⁸⁰ viz Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č.j. 1 As 20/2012-33

⁸¹ viz Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2008, č.j. 2 As 59/2008-80

V případě, že je předmětem ohledání nemovitost, či nějaké konkrétní místo, specifikuje se dané ohledání jako tzv. místní šetření.

Pro dodržení principu nestrannosti a objektivit správního orgánu je mu správním řádem povoleno přizvat k provedení dokazování ohledáním další, nestranné osoby. Tímto právem správní orgán disponuje pouze na základě vlastního uvážení vzhledem k okolnostem konkrétního případu.

O dokazování prostřednictvím ohledání musí být správním orgánem rovněž vyhotoven příslušný protokol.

3.3 Důkaz svědeckou výpovědí

„Správní orgán předvolá osobu, jejíž osobní účast při úkonu v řízení je nutná. Předvolání musí být písemné a doručuje se do vlastních rukou s dostatečným, zpravidla nejméně pětidenním předstihem.“⁸²

Správní orgán je oprávněn požadovat od svědka svědeckou výpověď, ale rovněž má následně svědek právo takovou výpověď odepřít.

Ve správním řízení je povinnost svědčit legislativně zakotvena. Aby bylo dodrženo splnění této zákonem uložené povinnosti, je zákoníkem práce každému zaměstnavateli stanovena povinnost poskytnout svému zaměstnanci k tomuto účelu v nezbytně nutném rozsahu neplacené pracovní volno. Pokud tedy předvolání k soudu zasahuje do předem stanovené pracovní doby, jedná se o překážku ve výkonu práce ve veřejném zájmu.⁸³

3.3.1 Svědek

Za svědka lze považovat každého, kdo není účastníkem daného řízení a zároveň byl schopen sám vnímat dokazované skutečnosti a následně o nich soud řádně informovat. Svědek je povinen vypovídat u soudu osobně, jeho zastoupení není v tomto směru možné. Pro samotnou svědeckou způsobilost nejsou na základě zákona stanoveny žádné zvláštní předpoklady, nemá ani žádnou přímou souvislost se způsobilostí procesní.

⁸² viz § 59 zákona č. 500/2004 Sb.

⁸³ viz § 202 zákona č. 263/2006 Sb.

To ovšem nevylučuje případ, že svědkem se může stát i účastník řízení. Svědkem se může stát i žalobce, je však nutno ale přihlídnout k faktu, že taková výpověď může být značně subjektivně zkreslena, v jeho vlastním zájmu.

Dle § 55 odst. 1 správního řádu „Každý, kdo není účastníkem, je povinen vypovídat jako svědek; musí vypovídat pravdivě a nesmí nic zamlčet.“⁸⁴ Z tohoto ustanovení zároveň vyplývá zákonná povinnost svědčit, na jejímž základě lze dovodit, že ji má každý. Vypovězené informace musí být úplné, bez zatajovaných skutečností a v žádném případě nesmí být lživé.

Povinností správního orgánu je dostatečně předem poučit každého ze svědků o právech a povinnostech, kterými jako svědci disponují a následně je seznámit i s právními následky toho, pokud by jejich výpověď byla nepravdivá či neúplná. Správní orgán je též povinen seznámit svědka i s důvody, pro které nesmí být vyslýchán. Poučení o právu odepřít výpověď spadá též do povinnosti správního orgánu.⁸⁵

Nezbytnou součástí provádění dokazování na základě svědecké výpovědi je prohlášení daného svědka, že poučení ze strany správního orgánu porozuměl a současně byl rovněž plně obeznámen s předmětem řízení.

Před samotným výslechem svědka je nezbytné takovou osobu nejprve identifikovat a seznámit se s okolnostmi, které by mohly mít přímý vliv na věrohodnost jím poskytnuté výpovědi.

V případě, že by svědek nebyl správním orgánem dostatečně poučen o svých právech a povinnostech, souvisejících s poskytováním svědecké výpovědi, jednalo by se o porušení zákonem zaručeného práva na spravedlivý proces. Taková procesní vada by tak mohla mít následně vliv i na zákonnost rozhodnutí, a po zvážení okolností daného případu by pravděpodobně byla příčinou ke zrušení vydaného rozhodnutí v odvolacím řízení.⁸⁶

„I ve správních řízeních, jejichž účastníci jsou právnické osoby, je nutno respektovat specifické postavení osob v pozici statutárních orgánů těchto právnických osob a při jejich

⁸⁴ viz § 55 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb.

⁸⁵ viz § 5 zákona č. 500/2004 Sb.

⁸⁶ PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou: podle stavu k 1. 1. 2013*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012. 464 s., str. 166, Glosátor. ISBN 978-80-87576-35-9

výsleších je třeba postupovat analogicky podle § 141 odst. 6 správního řádu z roku 2004 a § 126 odst. 4, § 126a a § 131 o.s.ř., tedy jako při výslechu účastníka řízení.“⁸⁷

3.3.2 Věrohodnost výpovědi

Z hlediska určení věrohodnosti dané výpovědi se jedná o míru shody mezi svědeckou výpovědí s projednávanou skutečností. *„Věrohodná výpověď líčí události přesně, bez zkreslení, tak, jak skutečně proběhly.“⁸⁸*

Důležitým aspektem výpovědi je též, mimo věrohodnost, i její přesnost. V praxi je tak nutno počítat s tím, že poskytnutá svědecká výpověď není nikdy v absolutní shodě s již proběhlou skutečností. Ve většině případů se však nejedná o výpověď úmyslně lživou, nýbrž o nepřesnost nevědomou, a to vzhledem ke svědkem neovlivnitelným skutečnostem, za kterou lze považovat hlavně úbytek uložené informace. Informace se v paměti po delší době přirozeně promíchávají a ty staré se překrývají novými. Pokud však svědek svou výpověď zkresluje vědomě a účelně, jedná se o výpověď nevěrohodnou.

„Věrohodnost výpovědi svědka nebo účastníka lze hodnotit i s přihlédnutím ke způsobu, jakým svědek nebo účastník soudu sděluje zjišťované skutečnosti, a k jeho chování při výpovědi. Hodnocení výpovědi svědka i účastníka z hlediska její věrohodnosti je věcí soudu, který provádí dokazování, a ke způsobu tohoto hodnocení by mohl dovolací soud přihlédnout jen v případě, že by soud hodnotil věrohodnost výpovědi na základě skutečností, které se dle obecných zkušeností k věrohodnosti výpovědi nevztahují.“⁸⁹

3.3.3 Povinnost mlčenlivosti

Dle § 55 odst. 2 správního řádu není přípustné, aby byl svědek vyslýchán o utajovaných informacích, které jsou chráněny prostřednictvím zvláštního zákona, a které je současně povinen zachovat v tajnosti. Výjimka by nastala pouze v případě, kdy by byl dané povinnosti zproštěn příslušným orgánem.⁹⁰

⁸⁷ viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2010, č.j. 1 AFS 58/2009-541

⁸⁸ Kolektiv autorů. *Základy soudní psychiatrie a psychologie*. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 83

⁸⁹ viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 4. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1033/2005, SR 1/07

⁹⁰ viz § 55 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb.

Hlavním znakem, kterým se vyznačuje povinnost mlčenlivosti je její přímá vazba na danou fyzickou osobu, které jsou známy příslušné chráněné informace či údaje, získané většinou na základě výkonu sjednaného druhu práce.

Dle § 55 odst. 3 správního řádu se zákaz výslechu vztahuje též na situaci, kdy by výpověď byla porušena státem uložená či uznaná povinnost mlčenlivosti. Výjimku z tohoto pravidla by mohla představovat pouze situace, kdy by byl svědek své povinnosti zproštěn příslušným orgánem nebo přímo osobou, v jejímž zájmu danou povinnost má.⁹¹

Za státem uznanou povinnost mlčenlivosti lze označit zpovědní tajemství kněze, specifikované v § 7 odst. 7 písm. f) zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). Je v něm deklarována povinnost zachování mlčenlivosti ze strany duchovních v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo práva jemu obdobného, a to v takovém případě, kdy je daná povinnost nedílnou součástí učení církve či náboženské společnosti po dobu nejméně padesáti let. Tato povinnost ovšem podléhá zákonné povinnosti překazit trestný, která je zakotvena v § 167 trestního zákona č. 140/1961 Sb.⁹²

3.3.4 Odepření výpovědi

Správní orgán je oprávněn požadovat od svědka svědeckou výpověď a každý občan má následně právo takovou výpověď odepřít. V případě bezdůvodného odepření výpovědi však lze danému svědkovi dle správního řádu uložit pořádkovou pokutu.

*„Výpověď může odepřít ten, kdo by jí způsobil sobě nebo osobě blízké nebezpečí stíhání pro trestný čin nebo správní delikt.“*⁹³ Důležité je zdůraznit to, že právo odepření výpovědi nesouvisí pouze se vztahem k osobám blízkým, ale i k samotné osobě svědka. Všeobecně je tedy garantováno každému nebýt nikým nucen neobviňovat sám sebe ani osoby sobě blízké.

Okruh zmíněných blízkých osob je vymezen na základě § 116 občanského zákoníku. Jsou jimi příbuzní v řadě přímé, sourozenci, manžel, a dále i osoby v poměru rodinném či

⁹¹ viz § 55 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb.

⁹² JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. xxvi, 690 s, str. 224, Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-401-8.

⁹³ viz § 55 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb.

obdobném, a to za podmínky, že pokud by jedna z nich utrpěla újmu, druhá by jí důvodně pocítila jako újmu sobě vlastní.⁹⁴

Toto ustavení však bývá v praxi poměrně často zneužíváno. Podezřelý odkáže pouze na fakt, že daný delikt spáchala osoba jemu blízká a následně s odkazem na zmíněné ustanovení odmítne danou osobu identifikovat. „Z ustanovení § 60 odst. 1 zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, nelze dovozovat, že odpovědnost za spáchaný přestupek je možno se zbavit pouhým odkazem na to, že přestupek spáchala osoba účastníkovi blízká, bez toho, že by námitka tuto osobu identifikovala. Přenáší-li někdo odpovědnost za spáchání přestupku na jinou osobu, nemůže být nucen k identifikaci pachatele, musí však být srozuměn s tím, že správní orgán může vycházet z ostatních důkazů a bude hodnotit, zda tyto důkazy jsou samy o sobě dostatečně průkazné k identifikaci pachatele přestupku.“⁹⁵

3.3.5 Svědečné

„Svědečné refunduje náklady, vynaložené v souvislosti s přítomností svědka u soudu, v případě obviněného náklady, vzniklé nutností finančně pokrýt cestu do sídla soudu z místa bydliště.“⁹⁶

Není ovšem možné, aby byl předvolaný svědek postaven do situace, kdy si vynaložené náklady, v souvislosti s účastí na podání vysvětlení či svědecké výpovědi bude hradit sám. Každý svědek, který se k soudu dostavil, má právo požadovat tzv. svědečné, které je souhrnem ušlého výdělku a jím vynaložených hotových výdajů, k uskutečnění svědecké výpovědi před soudem. Správní orgán je povinen poučit svědka též o tom, že nárok na svědečné mu zaniká, pokud není uplatněn do tří dnů ode dne výslechu. V případě, že výslech byl zrušen, počítá se lhůta tří dnů ode dne, kdy bylo zrušení výsledku svědkovi oznámeno.

O dokazování na základě svědecké výpovědi musí být správním orgánem následně vyhotoven protokol.

⁹⁴ ŠLAUF, Václav. *Správní řád: komentář*. 11. aktualiz. Vyd. Praha: Linde, 2003. 440 s., str. 67. ISBN 80-7201-393-9.

⁹⁵ viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 2 As 3/2004-70

⁹⁶ viz usnesení Nejvyššího soudu v Brně ze dne 18. 5. 2016, sp. zn. 3 Tdo 477/2016

3.4 Důkaz znaleckým posudkem

Podmínky přípustnosti důkazu znaleckým posudkem jako důkazního prostředku blíže stanovuje § 56 správního řádu. K jeho aplikaci však dochází, vzhledem k ostatním prostředkům, pouze subsidiárně. Jde tedy o jeho využití pouze v takovém případě, pokud správní orgán není schopen zjistit rozhodné skutečnosti žádným jiným způsobem.

Jeho zpracování zajišťuje příslušný správní orgán, a ten je zároveň i plátcem nákladů potřebných k jeho samotnému vyhotovení. Není ovšem vyloučeno, aby si na své náklady znalecký posudek zajistil účastník řízení, pro jeho následné předložení příslušnému správnímu orgánu. Děje se tak z pravidla za účelem obstarání názorově konkurujícího posudku. V takovém případě je ze strany správního orgánu zapotřebí věnovat zvýšenou pozornost vyhodnocení rozporupných znaleckých posudků. V případě přetrvávajících nejasností by bylo na místě vyžádání si třetího, revizního, znaleckého posudku.⁹⁷

3.4.1 Znalec

Znalecký posudek je oprávněna vyhotovit pouze kvalifikovaná fyzická osoba (případně ústav), zapsaná v příslušném seznamu znalců. Osoba znalce je však zastupitelná a zaměnitelná, a to v takovém případě, pokud v konkrétním oboru disponují danou odbornou způsobilostí i další znalci.

Jejich jmenování a odvolávání je v pověření ministra spravedlnosti (případně předsedy krajského soudu), do jehož rukou následně skládají i slib. Poté jsou zapsáni do seznamu znalců, vedeného krajským soudem, příslušným obvodu znalcova bydliště.⁹⁸

„Znalci se ve správním nebo soudním řízení přibírají k tomu, aby jednak pozorovali skutečnosti, jejichž poznání předpokládá zvláštní odborné znalosti, jednak z takovýchto pozorování vyvozovali znalecké úsudky (posudky). Znalci se však nepřibírají, aby sdělovali úřadu nebo soudu své názory a úsudky o otázkách rázu právního nebo o otázkách, k jejichž správnému porozumění a řešení není zapotřebí odborných vědomostí nebo znalostí, nýbrž stačí, s ohledem na povahu okolností případu, běžná soudcovská zkušenost a znalost. Ve správním řízení vedle toho platí, že se znalec nepřibírá též tehdy, pokud správní orgán disponuje

⁹⁷ PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou: podle stavu k 1. 1. 2013*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012. 464 s., str. 167, Glosátor. ISBN 978-80-87576-35-9

⁹⁸ viz § 1 vyhlášky č. 37/1967 Sb., vyhláška ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnících

potřebnými odbornými znalostmi či si může opatřit odborné posouzení předmětných skutečností ze strany jiného správního orgánu (srov. § 56 správního řádu z roku 2004).“⁹⁹

Znalec disponuje povinností vykonávat svou znaleckou činnost osobně, řádně a v zákonem stanovené lhůtě. Taková činnost smí být vykonávána pouze v oboru a odvětví, pro které byl daný znalec znalcem jmenován.

V návaznosti na předložený vyhotovený znalecký posudek má správní orgán právo, na základě svého vlastního uvážení, přizvat k dodatečnému výslechu autora daného znaleckého posudku. K takovému kroku lze přistoupit při nezbytné potřebě provést výslech za účelem porozumění obsahu předmětného znaleckého posudku. O takovém výslechu je též zapotřebí sepsat protokol a ten se poté stane součástí celého spisu.

Znalecký posudek, jenž řádně nesplňuje náležitosti uvedené v § 13 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., z důvodu, že byl zpracován takovou osobou, jenž nebyla zapsána do seznamu znalců v příslušném oboru, jehož se posudek týkal, nemůže být podkladem pro následně vydané správní rozhodnutí.¹⁰⁰

Pokud ovšem k dostatečnému odbornému posouzení stavu projednávané věci postačí odborné vyjádření, namísto znaleckého posudku, není soud povinen znalce přizvat.

3.4.2 Znalecký posudek

Správní orgán je povinen výslovně vymezit předmět daného posudku a přímo konkretizovat všechny skutkové otázky, pro které má být posudek znalcem vyhotoven. V případě potřeby je rovněž možné, podat následnou žádost o doplnění znaleckého zkoumání, o několik dalších otázek, nezbytných k řádnému zakončení procesu dokazování.

3.4.3 Lhůta pro vypracování znaleckého posudku

Součástí usnesení předloženého znalci je, mimo specifikace jeho písemné formy, i stanovení konkrétní lhůty, ve které musí znalec posudek správnímu orgánu předložit.

⁹⁹ viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2010, č.j. 1 Afs 71/2009-113

¹⁰⁰ viz Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 6. 2009, č.j. C 181/2008-37

„Pokud žalovaný správní orgán ustanoví ve správním řízení znalce podle § 56 správního řádu z roku 2004 a uloží mu předložit písemný posudek v určité lhůtě, avšak znalec ve stanovené lhůtě posudek nepředloží a správní orgán jej k tomu nevyzve ani neučiní žádné kroky k získání posudku po dobu delší než 5 měsíců od uplynutí stanovené lhůty, je nečinný. Ustanovení § 71 odst. 3 písm. b) správního řádu z roku 2004 totiž prodlužuje lhůtu pro vydání rozhodnutí pouze o dobu nutnou ke zpracování znaleckého posudku. Takovou dobou je pak zásadně rozuměna lhůta stanovená správním orgánem pro vypracování znaleckého posudku, případně správním orgánem prodloužená na řádnou a důvodnou žádost ustanoveného znalce.“¹⁰¹

3.4.4 Znalečné

Po vyhotovení znaleckého posudku znalci náleží právo na přiznání znalečného. To je souhrnem náhrady hotových, účelně vynaložených nákladů a zároveň jeho odměny za vypracování znaleckého posudku.

3.5 Další důkazní prostředky

Výčet důkazních prostředků stanovených správním řádem je pouze demonstrativní. Jako důkaz lze použít cokoli, co disponuje určitou výpovědní hodnotou pro dané řízení. Každý aplikovaný důkazní prostředek musí být získán v souladu se zákonem a zároveň by měl přispět ke zjištění reálného stavu věci.¹⁰²

3.5.1 Důkaz fotografií

Důkazu rekognicí fotografie lze ve správním řízení využít jako důkazního prostředku i přesto, že správní řád podrobněji nespecifikuje podmínky jeho provedení. Nezbytnou podmínkou řádného provedení je dodržení objektivně rovných podmínek. Každá fotografie musí obsahovat specifické parametry, kterými jsou jak shodná velikost, tak hlavně jejich kvalita. Na fotografiích musí být osoby zachyceny zepředu, a s přímým pohledem do objektivu. Je rovněž nezbytné, aby obličejová část vyfotografované osoby zabírala co možná největší část plochy fotografie.¹⁰³

¹⁰¹ viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 2. 2011, č.j. 62 A 8/2010-74

¹⁰² JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. xxvi, 690 s, str. 209, Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-401-8.

¹⁰³ viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 1. 2009, čj. 7 Azs 22/2008-107

3.5.2 Důkaz audiozáznamem

V případě, že audiovizuální záznam o průběhu úředního úkonu pořídil policista ve službě, je považován za záznam pořízený orgánem veřejné moci, a nikoli za záznam soukromý. Je tak označen i přesto, že ¹⁰⁴ „byl záznam pořízen na soukromý mobilní telefon policisty, jehož záměrem bylo použít záznam pouze pro svou vlastní potřebu, a nebyl tedy po jeho pořízení úředně evidován a archivován.“ ¹⁰⁵

Jiný audiovizuální záznam, pořízený utajeným způsobem, by ve většině případů nebylo možné, v rámci správního řízení, použít jako důkazní prostředek.

3.5.3 Důkaz z průmyslových kamer a kamerových systémů

V současné době se jedná o často užívaný důkazní prostředek. V praxi je bohužel obvyklé, že tyto záznamy nejsou v dostatečné technické kvalitě, a z toho důvodu se jedná o neprůkazné obrazové záznamy, na jejichž základě nelze pachatele úspěšně usvědčit.

Z hlediska problematiky nepřijatelných důkazů je zde rovněž problém, zda byly opatřeny legálně, či zda jejich prostřednictvím nedochází k zásahům do osobnostních práv. A proto je nutné, posuzovat každý tento záznam individuálně, v návaznosti na okolnosti daného případu.

¹⁰⁴ viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2013, čj. 4 As 28/2013-24

¹⁰⁵ viz tamtéž

4 Závěr

Dokazování ve správním řízení je právní úpravou zakotvený proces získávání a provádění důkazů prostřednictvím důkazních prostředků. Za hlavní cíl tohoto procesu lze označit naplnění zásady materiální pravdy.

Z hlediska nesporného významu pro samotný proces dokazování byla věnována celá kapitola zásadám, na kterých závisí korektnost celého správního řízení.

K provádění dokazování je možno využít všech důkazních prostředků, které jsou relevantní pro zjištění skutečného stavu věci, a zároveň nebyly obstarány či provedeny v rozporu se zákonem.

Z rozhodnutí soudu, využitých v této práci lze konstatovat, že v oblasti dokazování představují důkazní prostředky výslovně stanovené správním řádem právě ty, které jsou v praxi nejčastěji využívány. Ostatní důkazní prostředky bývají, dle soudní judikatury, používány spíše okrajově.

Cílem této práce bylo vytvořit ucelený a komplexní popis problematiky dokazování ve správním řízení, včetně popisu jednotlivých důkazních prostředků, využívaných v procesu správního řízení.

Samotná problematika dokazování ve správním řízení zde byla demonstrována prostřednictvím rozsáhlé soudní judikatury, a to především na základě judikatury Nejvyššího správního soudu.

Klíčová slova: dokazování, důkaz, důkazní prostředky, správní řízení

5 Resume

Establishing proofs in administrative procedure is the process of collecting evidence through means of evidence, based on legal adjustments. As the main objective of this process can be highlighted to fulfill the principle of material truth.

Because of indisputable importance of principles in administrative proceeding, a whole chapter has been devoted to its characteristics, on which the correctness of the administrative procedure depends.

Any means of evidence which is relevant to determine the true state of affairs can be used for the process of taking evidence. They can not be procured in contravention with the law.

In the field of evidence, are the means of evidence, which are expressly set out in the Code of Administrative procedure, those which are the most commonly used in practice. Other means of evidence are, according to court case law, used only marginally.

The subject of this thesis was to create a comprehensive description of the issue of evidence and consequently of the individual means of evidence used in the administrative proceeding.

The issue of evidence in the administrative procedure has been demonstrated through extensive jurisprudence, especially through the case law of the Supreme Administrative court.

Key words: law of evidence, proof, means of evidence, administrative procedure

6 Seznam zkratk

LZPS	Usnesení č. 2/1993 Sb. o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
SpŘ	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
SŘS	Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

7 Seznam použité literatury a pramenů

Literatura:

1. HECKEL, Christian in: WURZENBERGER, Thomas. *Verwaltungsprozessrecht*: Ein Studeinbuch, s. 254
2. HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. xxix, 570 stran. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-624-1.
3. HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. 390 stran. Student. ISBN 978-80-7502-071-0.
4. JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. xxvi, 690 s. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-401-8.
5. KOLEKTIV AUTORŮ. *Základy soudní psychiatrie a psychologie*. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 83
6. PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou: podle stavu k 1.1.2013*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012. 464 s. Glosátor. ISBN 978-80-87576-35-9.
7. ŠLAUF, Václav. *Správní řád: komentář*. 11. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2003. 440 s. ISBN 80-7201-393-9.

Internetové zdroje:

1. <https://e-justice.europa.eu>
2. www.nssoud.cz

Zákony:

1. Vládní nařízení č. 8/1928 Sb. O řízení ve věcech náležících do působnosti politických úřadů (správní řízení), ze dne 13. 1. 1928
2. Vyhláška č. 37/1967 Sb., vyhláška ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnících
3. Zákon č. 71/1967 Sb., Zákon o správním řízení (správní řád)
4. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012

- Sb. a 98/2013 Sb., ze dne 16. 12. 1992, uveřejněný ve Sbírce zákonů, účinný ode dne 1. 1. 1993, ISSN 1211-1244
5. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., ze dne 16. 12. 1992, uveřejněný ve Sbírce zákonů v částce č. 1/1993, účinný ode dne 28. 12. 1992, ISSN 1211-1244
 6. Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech)
 7. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 24. 6. 2004, uveřejněný ve Sbírce zákonů v částce č. 174/2004 dne 24. 9. 2004, účinný ode dne 1. 1. 2006, ISSN 1211-1244
 8. Zákon č. 183/2006 Sb., Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
 9. Zákon č. 263/2006 Sb., Zákon zákoník práce

Judikatura:

1. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 8. 1993, sp. zn. 6 A 82/93
2. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 8. 1993, sp. zn. 6 A 82/93-21
3. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 25.11.1993 sp.zn. II ÚS 75/1993
4. rozsudek Městského soudu v Praze, ze dne 28. 4. 1998, sp. zn. 15 Co 96/98, R 62/2000 civ.
5. náleží Ústavního soudu ze dne 23.11.1999, sp. zn. Pl. ÚS 28/98.
6. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 10. 2000, sp. zn. 22 Cdo 617/99, PR 2/01
7. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2371/2000, C 175
8. rozsudek Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 385/01
9. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2002, sp. zn. 29 Cdo 2893/2000, R 40/2003 civ.
10. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 8. 2003, sp. zn. NS 22 Cdo 290/2003, C 2086
11. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č.j. 1 AZS 12/2003-48
12. rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně ze dne 4. 11. 2003, č.j. 7 A 13. 76/2002
14. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 2 As 3/2004-70
15. náleží Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01
16. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 29 Odo 407/2002, C 2770
17. rozsudek Ústavního soudu ze dne 19. 10. 2004, sp. zn. II. ÚS 623/02

18. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2005, č.j. 5 As 22/2004
19. náleží Ústavního soudu ze dne 7.12.2005, sp. zn. IV. ÚS 412/04
20. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 9. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1900/2005, PrR 4/07
21. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 4. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1033/2005, SR 1/07
22. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2006, sp. zn. 30 Cdo 350/2006,
23. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. 30 Cdo 350/2006
24. náleží Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I ÚS 191/05
25. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 8.11.2006, sp. Zn. II ÚS 262/04
26. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 10. 2007, čj. 11 Ca 402/2006-113
27. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 10. 2007, č.j. 58 Ca 74/2007-24
28. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 1. 2009, čj. 7 Azs 22/2008-107
29. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 5. 2009, čj. 30 Ca 166/2008-28
30. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 6. 2009, č.j. C 181/2008-37
31. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2009, čj. 5 As 29/2009-48
32. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 26. 3. 2010, č.j. 59 Ca 92/2009-54
33. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2010, č.j. 1 AFS 58/2009-541
34. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2010, č.j. 1 Afs 71/2009- 113
35. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2010, čj. AS 34/2010-73
36. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 2. 2011, č.j. 62 A 8/2010-74
37. rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 4. 2012, č.j. 17 A 19/2011-50
38. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. Zn. 9 As 109/2012-62
39. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č.j. 1 As 20/2012-33
40. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2013, čj. 4 As 28/2013-24
41. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2015, sp. zn. 9 As 12/2014-60
42. usnesení Nejvyššího soudu v Brně ze dne 18. 5. 2016, sp. zn. 3 Tdo 477/2016